

Complexnummer: 515934

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Bunkercomplex Achterweg

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

515935, 515936, 515937

Woonplaats

Heemskerk

Gemeente

Heemskerk

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Heemskerk, Duingebied,Achterweg, Heemskerkerduin

Complexomschrijving

Inleiding

Bunkercomplex bestaande uit twee KUNSTBEWAARPLAATSEN, in het duingebied en nabij de Achterweg. Het complex is in 1940-1941 gebouwd naar ontwerp van J. Emmen, hoofdingenieur bij de Rijksgebouwendienst. Opdrachtgever van het complex was de Contactcommissie voor de bescherming van culturele waarden tegen oorlogsgevaaren. Deze onder de toenemende oorlogsdreiging door het Rijk ingestelde commissie nam in oktober 1939 het besluit om in de duinen bomvrije bunkers te bouwen voor de collecties van de grote musea in het westen van het land. Op 1 april 1940 is begonnen met de bouw die na de Duitse val is voortgezet. De kluizen zijn in maart 1941 opgeleverd en vervolgens geheel gevuld met kunstschaten uit het Rijksmuseum. In maart 1942 moesten ze echter al weer ontruimd worden in verband met de aanleg van de Atlantikwall. De kunstbunkers zijn thans in gebruik als bergplaats voor een deel van de collectie van het Nederlands Filmmuseum in Amsterdam. Ten behoeve van de nieuwe functie werden de oorspronkelijke ijzeren schilderijrekken vervangen door moderne stellingen. Noordoostelijk van de twee bunkers bevinden zich de funderingsbalken van een houten wachtpost. De restanten completeren de historische betekenis van het complex en zijn van ondergeschikt belang.

Omschrijving

Bunkercomplex bestaande uit twee aangeaarde in beton uitgevoerde kunstbewaarplaatsen. De bunkers zijn op geringe afstand van elkaar gesitueerd op ongeveer honderd meter ten westen van de Achterweg, beide aan een afzonderlijk onverhard zijpad.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het bunkercomplex is van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde welke is verbonden met de geschiedenis van het veiligstellen van topstukken van het Nederlands culturele erfgoed tegen oorlogsdreiging en als uitdrukking van een door een speciaal in hiervoor in het leven geroepen contactcommissie voor de bescherming van culturele waarden voor de tweede wereldoorlog.

Monumentnummer*: 515935

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82752/173

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Heemskerk	Heemskerk	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Heemskerk	Duingebied,Achterweg, Heemskerkerduin

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heemskerk	A			3292

Omschrijving**

Inleiding

Aangeaarde, in beton uitgevoerde KUNSTBEWAARPLAATS, als onderdeel van het complex bestaande uit twee van dergelijke bewaarplaatsen. Gebouwd in 1940-1941 naar ontwerp van J. Emmen, hoofdingenieur bij de Rijksgebouwendienst. Opdrachtgever van het complex was de Contactcommissie voor de bescherming van culturele waarden tegen oorlogsgevaaren.

Omschrijving

De ingang van de zuidwestelijke kunstbewaarplaats bestaat uit een in de zandheuvel erboven uitgespaarde open gang van enkele meters met aflopende zijwanden van gewapend beton waarop lage divergerende zijmuurtjes aansluiten die samengesteld zijn uit betonnen platen. Voor het begin van de betonnen gangvloer ligt een door een rond smeedijzeren tralierooster afgesloten, rondgemetselde put waarin het regenwater weg kan lopen. Achter de hoge plaatstalen toegangsdeur tot de geheel in gewapend beton gegoten bunker zet de 1,40 meter brede en 3,25 meter hoge gang zich enkele tientallen meters voort tot aan een zware 17 cm dikke stalen kluisdeur. Voorbij deze deur mondt de gang na enkele meters uit in een ongeveer vijftien meter lange voorhal met een zelfde hoogte en een breedte tot circa 3,30 meter. Haaks hierop zijn rechts twee naast elkaar gelegen rechthoekige kluisen van zeven bij negen meter gesitueerd. Door het haaks op elkaar staan van de gang en de kluisen kon de drukgolf van een eventuele bominslag beter opgevangen worden. De twee eveneens 3,25 meter hoge kluisen zijn beide vanuit de voorhal toegankelijk via een deur van 9 mm dik plaatstaal in het midden van de korte zijde. Rechts van elke deur is in de voorhal een rechthoekige betonnen ruimte afgescheiden waarin een luchtontvochtigingsinstallatie staat opgesteld. Beide motorkamers hebben een 2 mm dikke stalen deur. De vochtige lucht wordt vanaf de motorkamer via aan ijzeren beugels tegen het plafond bevestigde eternietbuizen afgevoerd naar ventilatie-openingen boven de toegangsdeur tot de bunker (de buizen zijn om de dikke kluisdeur heen gelegd). De twee kluisen hebben dezelfde indeling

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met een circa 2,30 breed middenpad en ter weerszijden hiervan vier ruim twee meter brede vakken die van elkaar gescheiden worden door drie 29,5 cm dikke dwarsmuren van 2,35 meter. Bovenlangs de zijmuren loopt een uitkragende betonrand waarop de rails voor de uitschuifbare schilderijrekken rustten. De vloer van de kluizen is 50 cm dik, de wanden hebben een dikte van 80 cm, en de dikte van de plafonds bedraagt 1,50 meter. Hier bovenop kwam een zanddekking van maar liefst twaalf meter (oorspronkelijk begroeid met helmgras, nu evenals de omgeving bebost).

Waardering

De kunstbewaarplaats is van algemeen belang onder meer van historischfunctionele waarde als onderdeel van het bunkercomplex. Tevens van cultuurhistorische waarde vanwege de bestemming welke is verbonden met de geschiedenis van de veiligstelling tegen oorlogsdreiging van topstukken uit Nederlands culturele erfgoed in de tweede wereldoorlog.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Kunstbewaarplaats

Monumentnummer*: 515936

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 augustus 2001
Kadaster deel/nr	82752/186

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Heemskerk	Heemskerk	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Heemskerk	Duingebied, Achterweg, Heemskerkerduin

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Heemskerk	A			3292

Omschrijving**

Inleiding

Aangeaarde, in beton uitgevoerde KUNSTBEWAARPLAATS, als onderdeel van het in 1940-1941 gebouwde complex met twee van dergelijke bewaarplaatsen. De bunkers zijn gebouwd naar ontwerp van J. Emmen, hoofdingenieur bij de Rijksgebouwendienst. Opdrachtgever van het complex was de Contactcommissie voor de bescherming van culturele waarden tegen oorlogsgevaaren.

Omschrijving

De ingang van de noordoostelijke KUNSTBEWAARPLAATS bestaat uit een in de zandheuvel erboven uitgespaarde open gang van enkele meters met aflopende zijwanden van gewapend beton waarop lage divergerende zijmuurtjes aansluiten die samengesteld zijn uit betonnen platen. In de linker gangwand bevindt zich een stalen deur waarachter de ruimte voor het noodaggregaat dat in geval de stroom uitviel de luchtontvochtigingsapparaten in beide bunkers van elektriciteit moest voorzien. Linksboven de ingang staat op de beboste heuvel de bijbehorende betonnen schoorsteen (80 x 80 cm, ongeveer anderhalve meter hoog en afgedekt met een betonnen plaat van 1,20 bij 1,20 m). Voor het begin van de betonnen gangvloer ligt een door een rond tralierooster afgesloten rondgemetselde put waarin het regenwater weg kan lopen. Achter de hoge plaatstalen toegangsdeur tot de geheel in gewapend beton gegoten bunker zet de 1,50 meter brede en circa 4,70 meter hoge gang zich enkele tientallen meters voort tot aan een zware 17 cm dikke stalen kluisdeur. Voorbij deze deur mondt de gang na enkele meters uit in een ongeveer vijftien meter lange voorhal met een zelfde hoogte en een breedte tot circa 3,30 meter. Haaks hierop zijn links twee naast elkaar gelegen rechthoekige kluizen van zeven bij negen meter gesitueerd. Door het haaks op elkaar staan van de gang en de kluizen kon de drukgolf van een eventuele bominslag beter opgevangen worden. De hoogte van de twee kluizen bedraagt eveneens circa 4,70 meter, zodat hier de grote schuttersstukken van het Rijksmuseum opgeslagen konden worden. Links van de ingang van elke kluis (de achterste had een extra brede scherf- en gasvrije

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deur) is in de voorhal een rechthoekige betonnen ruimte afgescheiden waarin een luchtontvochtigingsinstallatie staat opgesteld. Beide motorkamers hebben een 2 mm dikke stalen deur. De vochtige lucht wordt vanaf de motorkamer via aan ijzeren beugels tegen het plafond bevestigde eternietbuizen afgevoerd naar ventilatie-openingen boven de toegangsdeur tot de bunker (de buizen zijn om de dikke kluisdeur heen gelegd). Als extra bescherming voor de topstukken in de achterste kluis is in de voorhal ter hoogte van de achterste motorkamer een stalen deur van 9 mm dik plaatstaal aangebracht. De voorste kluis heeft dezelfde indeling als de twee kluizen in de zuidwestelijke bunker: een circa 2,30 breed middenpad en ter weerszijden hiervan vier ruim twee meter brede vakken die van elkaar gescheiden worden door drie 29,5 cm dikke dwarsmuren van 2,35 meter. Bovenlangs de zijmuren loopt een uitkragende betonrand waarop de rails voor de uitschuifbare schilderijrekken rustten. De achterste kluis kent een afwijkende indeling met op circa twee meter van de linker wand een muur in de lengterichting (vermoedelijk bestemd voor de grootste schuttersstukken) en rechts van het midden vier door drie dwarsmuren van 2 meter gescheiden vakken. De langsmuur eindigt op enkele meters van de voormuur en is aan de linkerzijde voorzien van drie één meter lange dwarsmuurtjes. De vloer van de kluizen is 50 cm dik, de wanden hebben een dikte van 80 cm, en de dikte van de plafonds bedraagt 1,50 meter. Hier bovenop kwam een zanddekking van maar liefst twaalf meter (oorspronkelijk begroeid met helmgras, nu evenals de omgeving bebost).

Waardering

De kunstbewaarplaats is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het bunkercomplex. Van cultuurhistorische waarde vanwege de bestemming welke is verbonden met de geschiedenis van de veiligstelling tegen oorlogsdreiging van topstukken uit het Nederlands culturele erfgoed tijdens de tweede wereldoorlog.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Kunstbewaarplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515937

Status rijksmonument
Inschrijving register* 10 augustus 2001
Kadaster deel/nr 82752/147

Woonplaats* Heemskerk
Gemeente* Heemskerk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Heemskerk
Locatieomschrijving Duingebied, Achterweg, Heemskerkerduin

Kadastrale gemeente* Heemskerk
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 3292

Omschrijving**

Omschrijving

Van de gesloopte houten wachtpost ten oosten van de noordoostelijke bunker is de betonnen voeting nog aanwezig. Deze bestaat uit BETONNEN FUNDERINGSBALKEN die tesamen een rechthoek vormen van circa 5 bij 8 meter.

Waardering

De betonnen funderingsbalken van de wachtpost zijn van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het bunkercomplex aan de Achterweg.

Hoofdcategorie Verdedigingswerken en militaire gebouwen
Subcategorie Militair wachtgebouw
Functie Wachtpost

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument